

Lublin, dn. 12 czerwca 2015 r.

Sprawozdanie z projektu szkoleniowego Centrum Edukacji Artystycznej
realizowanego przy współpracy
Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie
w roku szkolnym 2014/2015
pt. *Testy zdolności muzycznych i postaw twórczych*
w pracy psychologów i pedagogów szkolnych szkolnictwa artystycznego

Opis projektu

Projekt o zasięgu ogólnopolskim adresowany był do grupy zawodowej specjalistów szkolnictwa artystycznego. Projekt składał się z dwóch modułów. Moduł I dotyczył szkolenia z zakresu zastosowania narzędzi specjalistycznej diagnostyki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach artystycznych. Moduł II to otwarte spotkanie o charakterze integracyjno-informacyjnym specjalistów szkolnych z poszczególnych regionów CEA.

Moduł I. Szkolenie z zakresu wdrażania testów zdolności muzycznych i postaw twórczych poświęcony był włączaniu testów do działalności szkół muzycznych, plastycznych i baletowych, jako narzędzi wspomagających diagnozę w procesie rekrutacji oraz w czasie bieżącej dydaktyki artystycznej. Uczestnicy podzieleni zostali na dwie grupy. Dla grupy pierwszej, czyli psychologów i pedagogów szkół muzycznych i baletowych, głównym celem szkolenia było wyposażenie ich w kompetencje do przeprowadzenia diagnozy zdolności muzycznych za pomocą dwóch testów: *Testu Inteligencji Muzycznej* Herberta D. Winga i *Średniej Miary Słuchu Muzycznego* Edwina E. Gordona. Uczestników zapoznano z założeniami teoretycznymi owych testów, ich treścią i budową, interpretacją wyników i możliwościami zastosowania testów w procesie dydaktycznym oraz w poradnictwie psychologiczno-pedagogicznym dla młodzieży uzdolnionej muzycznie i tanecznie. Moduł ów poprowadziły: prof. dr hab. Barbara Kamińska i Maria Meyer-Borysewicz z Zakładu Psychologii Muzyki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie oraz

dr Maria Twarowska z Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku .

Natomiast drugą grupę stanowili specjaliści szkół plastycznych, burs i internatów szkolnictwa artystycznego, dla których celem szkolenia było włączenie do praktyki zawodowej *Skali Postaw Twórczych i Odtwórczych* R.M. Sigvy (wersja dla uczniów gimnazjum) i A. Mirskiego (wersja dla uczniów szkoły ponadgimnazjalnej) oraz poszerzenie kompetencji do przeprowadzenia diagnozy postaw twórczych za pomocą ww. skal. Ponadto w ramach tego modułu przeprowadzono ćwiczenia warsztatowe na materiale wizualnym sprzyjające rozpoznawaniu i kształtowaniu motywacji, wrażliwości, wyobraźni i procesów myślenia twórczego u młodzieży uzdolnionej plastycznie. Osobą prowadzącą była Elżbieta Olejniczak, psycholog Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zduńskiej Woli.

Moduł II. *Spotkanie regionalne psychologów i pedagogów szkolnych szkolnictwa artystycznego* służyło profesjonalnemu wsparciu grup specjalistów z poszczególnych regionów CEA oraz nakreśleniu priorytetów w pracy psychopedagogicznej na rok następny. Oprócz prezentacji uczestników i doświadczanych przez nich problemów zawodowych, w treści modułu zawarte były następujące tematy: opieka psychologiczna nad uczniami szkół artystycznych przed występami publicznymi, w tym warsztat „Oswoić treść”; przeciwdziałanie dyskryminacji, ksenofobii i nietolerancji w środowisku szkół artystycznych; dostosowanie wymagań z przedmiotów artystycznych do specjalnych potrzeb edukacyjnych ucznia. Moduł ów prowadziły: dr Urszula Bissinger-Ćwierz (CEA), dr Anna Nogaj (SPPP CEA w Bydgoszczy), Barbara Wojtanowska-Janusz (SPPP CEA w Lublinie).

Realizacja projektu

Z zaplanowanych pięciu edycji szkolenia odbyły się cztery, bowiem z powodu małej liczby uczestników odwołano szkolenie w Szczecinie. W organizację poszczególnych edycji zaangażowani byli psychologowie CEA oraz wizytatorzy regionalni, którzy pomagali przy rekrutacji uczestników swojego regionu. Podczas jednej edycji gromadzili się uczestnicy z kilku regionów Centrum Edukacji Artystycznej. Projekt realizowano od stycznia do maja 2015 r. w artystycznych szkołach Bydgoszczy, Lublinia, Zduńskiej Woli i Warszawy.

I tak edycja I odbyła się dnia 14 stycznia 2015 r. w Państwowym Zespole Szkół Muzycznych im. Artura Rubinsteina w Bydgoszczy. Organizatorem była dr A. Nogaj (SPPP CEA w Bydgoszczy), która mogła liczyć na pełne wsparcie Pani Dyrektor Ewy Stąporek-Pospiech. Przy rekrutacji pomagali: Pani Anna Drogowska, wizytator regionu kujawsko-pomorskiego, Pan Artur Matejuk, wizytator regionu wielkopolskiego oraz Pan Jacek Markanicz, wizytator regionu pomorskiego. Moduł z zakresu testów zdolności muzycznych poprowadziła w zastępstwie Pani Prof. B. Kamińskiej – dr Maria Twarowska. W sumie w pierwszej edycji uczestniczyły 24 osoby.

Uczestników II edycji serdecznie gościła w Bursie Szkół Artystycznych w Lublinie Pani Dyrektor Barbara Bartoś. Tą edycję, która miała miejsce dnia 18 lutego br. zorganizowała B. Wojtanowska-Janusz (SPPP CEA w Lublinie). W rekrutacji uczestników brali udział: Pan Radosław Czajkowski, wizytator regionu lubelskiego, Pan Krzysztof Szczepaniak, wizytator regionu podkarpackiego i Pan Jerzy Sieczka, wizytator regionu śląskiego. II edycja zgromadziła 24 specjalistów szkolnictwa artystycznego.

Edycję III zrealizowano w dniu 11 marca w Liceum Plastycznym im. Katarzyny Kobro w Zduńskiej Woli. Dyrektor Liceum Pan Marian Olejniczak dołożył wszelkich starań w zapewnieniu wysokich standardów organizacyjnych naszemu szkoleniu. Za tę edycję odpowiedzialna była E. Olejniczak (SPPP CEA w Zduńskiej Woli), której przy rekrutacji pomagali: Pan Witold Paprocki, wizytator regionu łódzkiego, Pani Agnieszka Niewiadomska, wizytator regionu opolskiego i Pani Jolanta Chliszcz, wizytator regionu małopolskiego. Liczba uczestników wynosiła 19 osób.

Ostatnią IV edycję przeprowadzono w dniu 6 maja br. w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia im. Fryderyka Chopina w Warszawie. W sprawy organizacyjne, za które odpowiadał Jarosław Mirkiewicz (SPPP CEA w Warszawie), bezpośrednio zaangażowana była Pani Agnieszka Hajduk-Domańska, wicedyrektor PSM. A w rekrutacji uczestników udział wzięli: Pani Teresa Nowak-Frukacz, wizytator regionu mazowieckiego, Pan Daniel Dramowicz, wizytator regionu północno-wschodniego, Pani dr Sylwia Świsłocka-Karwot, wizytator regionu dolnośląskiego i Pani Anna Kask, wizytator regionu zachodniopomorskiego i lubuskiego. W szkoleniu uczestniczyło 26 specjalistów szkolnych.

Ogółem w Projekcie szkoleniowym udział wzięło 93 psychologów i pedagogów szkolnych szkolnictwa artystycznego ze wszystkich regionów Centrum Edukacji Artystycznej, co stanowi 66,4% całej ogólnopolskiej grupy zawodowej.

Wyniki ankiety ewaluacyjnej

Pod koniec każdej edycji szkolenia uczestnicy wypełniali kwestionariusze ankiety ewaluacyjnej. Analiza ankiet wykazała, iż żaden uczestnik szkolenia z grupy pracującej szkołach muzycznych i baletowych dotychczas nie stosował w swojej pracy *Testu Inteligencji Muzycznej* Herberta D. Winga, a tylko jeden specjalista używał w swej pracy test *Średnia Miara Słuchu Muzycznego* Edwina E. Gordona. Podobnie żaden psycholog ani pedagog szkolny nie wykorzystywał w swojej pracy w szkołach plastycznych oraz bursach i internatach szkolnictwa artystycznego *Skali Postaw Twórczych i Odtwórczych* R.M. Sigvy i A. Mirskiego. W uzasadnieniu tego stanu rzeczy wskazywano na brak znajomości tych narzędzi badawczych. Natomiast po szkoleniu za wprowadzeniem testu Winga i Gordona do praktyki zawodowej opowiedziało się 70,8% uczestników, a 87,1% specjalistów zadeklarowało chęć korzystania ze skal R.M. Sigvy i A. Mirskiego. W uzasadnieniu uczestnicy pisali: *Warsztaty sprawiły, że te narzędzia poznałam i je zastosuję w szkole; Testy przydatne w diagnozach indywidualnych przypadków; Otrzymane wyniki pozwolą wyselekcjonować zdolnych uczniów; Testy wykorzystam jako narzędzie diagnozowania podczas rekrutacji do szkoły gimnazjalnej i w trakcie nauki, po konsultacji z dyrekcją; Nie miałam dotychczas wiedzy, że test Gordona może mieć takie znaczenie diagnostyczne.* A zatem znacząca większość psychologów i pedagogów szkolnych wyraziła gotowość wprowadzenia prezentowanych narzędzi specjalistycznej diagnostyki do swojej praktyki zawodowej. Jednak 29,2% uczestników nie wie lub raczej nie wprowadzi testów zdolności muzycznych do swojej pracy, a 12,9% nie zamierza korzystać z testów postaw twórczych. W uzasadnieniu czytamy m.in: *Test Gordona nie dotyczy uczniów mojej szkoły, a test Winga – dyrektor (przynajmniej do tej pory) nie widzi potrzeby korzystania z wyników takiego testu; Testy postaw twórczych okazały się być niedopracowane i dlatego ich wyniki należy analizować z ostrożnością.*

Projekt „Opieka psychologiczna przed występami uczniów szkół artystycznych” mający na celu psychofizyczne przygotowanie uczniów do występu publicznego przez psychologów CEA oraz zapewnienie nauczycielom, uczniom i ich rodzicom możliwości konsultacji w Specjalistycznych Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych CEA wzbudził uzasadnione zainteresowanie. Szczególnie zaciekały i zaktywizowały całą grupę warsztaty „Oswoić tremę”. Uczestnicy uważają, że mogą wprowadzić ów projekt do swoich szkół przede wszystkim przed: przesłuchaniami i konkursami (40%), egzaminami (36%), koncertami (18%). W uzasadnieniu czytamy: *Bardzo potrzebne działanie, spodobało mi się,*

widzę sens; Obserwacja wychowanków przed ww. sytuacjami przekonuje mnie do podjęcia działań; Realna potrzeba, która zgłaszają zarówno uczniowie, jak i rodzice; Tematyka bardzo aktualna w przypadku uczniów uzdolnionych; Będzie to możliwe pod warunkiem nawiązania pozytywnej współpracy z nauczycielami instrumentu; Ciekawa forma relaksująca i rozluźniająca, adekwatna do wysokiego poziomu stresu u uczniów; Wartościowy pomysł w kontekście rozwoju osobistego uczniów i budowania ich samoświadomości. A zatem specjaliści szkolni przede wszystkim szkół muzycznych widzą, że działania objęte tym projektem są bardzo potrzebne i zasadne. Natomiast 6% specjalistów szkół plastycznych uważa, że można taką opiekę psychologiczną wprowadzić przed wernisażami, aczkolwiek wernisaże nie wiążą się ze szczególnym przeżywaniem stresu u uczniów i wydaje mi się, że kompetencje miękkie można rozwijać w ramach opieki psychologiczno-pedagogicznej, a niekoniecznie bezpośrednio przed wernisażem. Jednym słowem typ szkoły artystycznej wyznacza charakter opieki psychologicznej, której celem jest zredukowanie stresu przed publiczną prezentacją.

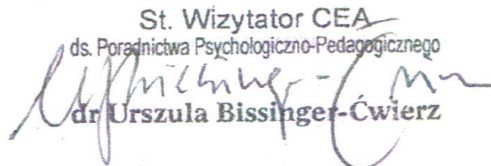
W kontekście przeciwdziałania dyskryminacji, ksenofobii i nietolerancji w środowisku szkół artystycznych udostępniono uczestnikom prezentację projektu, który w roku szkolnym 2015/2016 będzie wdrażany przez Centrum Edukacji Artystycznej. Zobowiązano również specjalistów do przeprowadzenia w bieżącym roku szkolnym dowolnych działań z tego zakresu. Uczestnicy najczęściej deklarowali chęć poprowadzenia: warsztatów z uczniami, prelekcji z radami pedagogicznymi i rodzicami, lekcji wychowawczych, konkursów plastycznych, emisji filmów edukacyjnych, wolontariatu i in.

W ramach problematyki dostosowania wymagań z przedmiotów artystycznych do specjalnych potrzeb edukacyjnych ucznia zapytano uczestników, czy chcieliby wziąć udział w przygotowaniu publikacji studiów przypadku, które stanowiłyby modelowe przykłady pracy w zakresie poszczególnych przedmiotów artystycznych. Uczestnicy wyrazili zainteresowanie i zgłosili następujące tematy: *Uczeń z depresją w liceum plastycznym; Uczeń ze specyficznymi trudnościami a rysunek i malarstwo; Uczeń niedosłyszący w szkole plastycznej; Uczeń z dysleksją i dysortografią a gra na instrumencie i kształcenie słuchu; Uczeń z zespołem Aspergera na lekcji fortepianu; Uczeń z autyzmem w szkole muzycznej; Uczeń z dysleksją w szkole baletowej.* Po zebraniu materiałów planowane jest opracowanie skryptu dla nauczycieli przedmiotów artystycznych, który byłby pomocny w ich codziennej pracy z dziećmi dysfunkcyjnymi.

Podsumowanie

W Projekcie zrealizowanym w roku szkolnym 2014/2015 przez Centrum Edukacji Artystycznej, we współpracy z Zakładem Psychologii Muzyki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, udział wziął więcej niż co drugi psycholog i pedagog szkolny szkolnictwa artystycznego. Owi specjaliści zyskali kompetencje w zakresie diagnostyki testami zdolności muzycznych i postaw twórczych oraz wyrazili chęć wykorzystania ich w swojej pracy. Oprócz poszerzenia kompetencji zawodowych specjaliści szkolnictwa artystycznego mieli okazję do zapoznania się z licznymi przedsięwzięciami z dziedziny psychologii, pedagogiki i profilaktyki szkolnej, zaplanowanymi do realizacji w następnym roku szkolnym. A zatem cele projektu zostały w pełni zrealizowane.

Dziękuję wszystkim prowadzącym i organizatorom zaangażowanym w Projekt: Prof. dr hab. Barbarze Kamińskiej, Pani Marii Meyer-Borysewicz, Pani dr Marii Twarowskiej, Pani dr Annie Nogaj, Pani Elżbiecie Olejniczak, Pani Barbarze Wojtanowskiej-Janusz, Panu Jarosławowi Mirkiewiczowi. Serdecznie dziękuję wszystkim Wizytatorom Regionalnym CEA za współpracę. Dziękuję również naszym nowym psychologom, dopiero rozpoczynającym współpracę z CEA: Panu Łukaszowi Tartasowi (SPPP CEA w Gdańsku), Pani Wandzie Hawash (SPPP CEA w Kielcach), Pani Justynie Baluk (SPPP CEA w Białymstoku) i Pani dr Aleksandrze Wojtaszek, która poprowadzi od nowego roku szkolnego SPPP CEA w Poznaniu. Przy tak intensywnym wsparciu, zaangażowaniu i chęci działania realizacja kolejnych przedsięwzięć wydaje się być miłą koniecznością.

St. Wizytator CEA
ds. Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego

dr Urszula Bissinger-Cwierz